

Renata Cybulska

Uniwersytet Śląski

ORCID: 0000-0002-4980-5841

OBYWATELSKA INICJATYWA UCHWAŁODAWCZA JAKO FORMA WSPÓŁPRACY MIESZKAŃCÓW Z GMINĄ, POWIATEM I WOJEWÓDZTWE

Partycypacja lokalna mieszkańców jednostki samorządu terytorialnego w formie obywatelskiej inicjatywy uchwałodawczej została wprowadzona do ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym¹, ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym² i ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa³ 31 stycznia 2018 r.⁴ Nie oznacza to jednak, że wcześniej nie było takiej możliwości, aby mieszkańcy zgłaszali projekty uchwał. Poszczególne jednostki samorządu terytorialnego wprowadzały taką możliwość na mocy uchwały i jak podkreśla M. Augustyniak, była to od dawna wykorzystywana praktyka⁵. Nie skorzystały z tego uprawnienia jednak wszystkie jednostki w Polsce. Tymczasem zmiana dokonana w wymienionych ustawach pozwoliła na wprowadzenie tej instytucji na terenie całego kraju. E. Koniuszewska wskazuje, że przeważnie przysługiwała grupie mieszkańców, której liczba była uzależniona od liczby osób ją zamieszkujących⁶. Celem tej regulacji było uprawnienie do wszczęcia procesu podejmowania uchwał przez radę gminy, czyli stanowienie prawa lokalnego⁷.

¹ Dz.U. 2020, poz. 713 (dalej: u.s.g.).

² Dz.U. 2020, poz. 920 (dalej: u.s.p.).

³ Dz.U. 2020, poz. 1668 (dalej: u.s.w.).

⁴ Zmiana dokonana została na mocy ustawy z dnia 11 stycznia 2018 r. (Dz.U. 2018, poz. 130).

⁵ M. Augustyniak, *Inicjatywa uchwałodawcza mieszkańców jako forma partycypacji społecznej w jednostkach samorządu terytorialnego* [w:] *Partycypacja społeczna w samorządzie terytorialnym*, red. B. Dolnicki, Warszawa 2014, s. 378.

⁶ E. Koniuszewska, *Inicjatywa uchwałodawcza członków wspólnoty samorządowej jako narzędzie partycypacji społecznej* [w:] *Partycypacja społeczna w samorządzie terytorialnym*, red. B. Dolnicki, Warszawa 2014, s. 419.

⁷ Por. B. Dolnicki, *Obywatelska inicjatywa uchwałodawcza jako nowa forma partycypacji obywateli w podejmowaniu rozstrzygnięć na poziomie lokalnym* [w:] *Partycypacja obywateli i podmio-*

Instrument ten poszerzył również katalog środków prawnych przysługujących lokalnej społeczności w podejmowaniu ważnych dla niej rozstrzygnięć.

Obywatelska inicjatywa uchwałodawcza jest jednym ze sposobów czynnego udziału społeczeństwa w podejmowaniu rozstrzygnięć dotyczących ich wspólnoty samorządowej. To, jak skuteczny będzie udział mieszkańców, zależy od stworzenia odpowiednich mechanizmów prawnych⁸. „Zbiór różnych związków z tym pomysłów zawiera koncepcja współzarządzania publicznego, w tym powiązanego z nią zarządzania sieciowego. Tego rodzaju teoretyczne założenia powinny zostać w znaczącym zakresie uwzględnione w przepisach prawnych”⁹. Należy podkreślić, że sama idea obywatelskiej inicjatywy uchwałodawczej teoretycznie pozwala mieszkańcom wpływać na politykę działania kształtowaną przez organy jednostek samorządu terytorialnego. Jednak możliwość realnego działania mieszkańców w tym trybie w dużej mierze zależy od postanowień uchwały organu stanowiącego w tej właśnie sprawie. Treść tych uchwał ukazuje też zakres sformalizowania współpracy mieszkańców z organem stanowiącym w zakresie procedowania uchwał. Ustawodawca wskazuje bowiem niewielką część tej problematyki, upoważniając jednocześnie organ stanowiący do określenia w drodze uchwały szczegółowych zasad wnoszenia inicjatyw obywatelskich, zasad tworzenia komitetów inicjatyw uchwałodawczych, zasad promocji obywatelskich inicjatyw uchwałodawczych czy też formalnych wymogów, jakim muszą odpowiadać składane projekty.

Ustawy samorządowe regulują wyłącznie:

- minimalną liczbę mieszkańców, którzy mogą skutecznie wystąpić z inicjatywą uchwałodawczą:
 - w gminie do 5000 mieszkańców – co najmniej 100 osób,
 - w gminie do 20 000 mieszkańców – co najmniej 200 osób,
 - w gminie powyżej 20 000 mieszkańców – co najmniej 300 osób,
 - w powiecie do 100 000 mieszkańców – co najmniej 300 osób,
 - w powiecie powyżej 100 000 mieszkańców – co najmniej 500 osób,
 - w województwie musi liczyć co najmniej 1000 osób,
- termin obrad organu stanowiącego nad projektem (projekt uchwały staje się przedmiotem obrad rady gminy na najbliższej sesji po złożeniu projektu, jednak nie później niż po upływie 3 miesięcy od dnia złożenia projektu).

„*De lege lata* mamy do czynienia z obowiązkiem podjęcia przez radę gminy uchwały w sprawie obywatelskiej inicjatywy uchwałodawczej”¹⁰. Jednak w jakim

tów obywatelskich w podejmowaniu rozstrzygnięć publicznych na poziomie lokalnym, red. M. Stec, M. Mączyński, Warszawa 2012, s. 114.

⁸ M. Augustyniak, *Uczestnik partycypacji w gminie – bilans zysków i strat*, „Przegląd Prawa Publicznego” 2015, nr 7–8, s. 144.

⁹ M.J. Nowak, *Obywatelska inicjatywa uchwałodawcza w jst*, Lex/el. 2018.

¹⁰ D. Ziółkowski [w:] *Ustawy samorządowe. Komentarz*, red. S. Gajewski, A. Jakubowski, Warszawa 2018, s. 540.

stopniu mieszkańcy będą mogli skorzystać z przedmiotowej instytucji, w dużej mierze zależy od postanowień tej uchwały organu stanowiącego, w której będą wskazane m.in. warunki tworzenia komitetów czy wymogi formalne dotyczące projektu uchwały, a nawet ewentualnego procedowania przed przystąpieniem do głosowania nad projektem uchwały. Dlatego należałoby wskazać, na co szczególnie w tych uchwałach zwróciły uwagę organy nadzoru i sądy administracyjne jako niezgodne z przepisami powszechnie obowiązującymi, a tym samym utrudniające skuteczną realizację uprawnień mieszkańców. W orzecznictwie sądów administracyjnych podkreśla się bowiem, że warunki wskazane w uchwale nie powinny utrudniać mieszkańcom korzystania z inicjatywy uchwałodawczej. Wojewódzki Sąd Administracyjny w Poznaniu stwierdził, „że z idei obywatelskiej inicjatywy uchwałodawczej wynika, że wnoszenie uchwał przez wskazaną grupę mieszkańców powinno być realne, nieskomplikowane i maksymalnie odformalizowane”¹¹. Nie może być jednak odformalizowane w zupełności, ponieważ określenie zasad wnoszenia inicjatywy może być korzystne dla mieszkańców w tym znaczeniu, że projekt uchwały przygotowany zostanie w sposób prawidłowy, co umożliwi organowi stanowiącemu sprawne procedowanie oraz zmniejszy ryzyko negatywnej oceny.

„Bezspornie właściwe objęcie regulacją prawną takich aspektów jak zakresy podmiotowy i przedmiotowy obywatelskiej inicjatywy uchwałodawczej oraz procedury jej stosowania – może przyczynić się do wzmocnienia pozycji członków wspólnoty samorządowej w zakresie kontroli nad organami jednostek samorządu terytorialnego”¹². Jednak w uchwałach organów stanowiących w sprawie zgłaszania projektów uchwał w ramach obywatelskiej inicjatywy uchwałodawczej można znaleźć różnorodne rozwiązania dotyczące wymogów formalnych. Może to być np. wymóg wskazania adresów zamieszkania i złożenia oświadczenia o posiadaniu czynnego prawa wyborczego do danego organu stanowiącego przez osoby popierające projekt¹³ czy też uwarunkowanie przyjęcia projektu uchwały pod obrady od uzyskania pozytywnej opinii Komisji Skarg, Wniosków i Petycji¹⁴. Niektóre z wprowadzanych przez organ stanowiący zasad są jednak kwestionowane w ramach nadzoru wojewody czy przez sądy administracyjne, jeśli przekraczają delegację ustawową. Przykładowo w rozstrzygnięciu nadzorczym Wojewoda Wielkopolski¹⁵ uznał, że rada gminy nie może regulować, jakie zagadnienia

¹¹ Wyrok z dnia 22 stycznia 2020 r., sygn. IV SA/Po 763/19, Lex nr 2780407.

¹² M. Banat, *Obywatelska inicjatywa uchwałodawcza jako instytucjonalny środek kontroli w samorządzie terytorialnym*, „Samorząd Terytorialny” 2020, nr 7–8, s. 79.

¹³ Uchwała nr XXIII/273/21 z dnia 25 marca 2021 r. Rady Miejskiej w Trzebnicy w sprawie zgłaszania projektów uchwał w ramach obywatelskiej inicjatywy uchwałodawczej, <https://bip.trzebnica.pl/uchwaly/24/1/15> (24.08.2021).

¹⁴ Uchwała nr XI/222/20 Rady Gminy Kościerzyna z dnia 30 października 2020 r., http://g.ekspert.infor.pl/p/_dane/akty_pdf/U79/2020/331/4964.pdf (24.08.2021).

¹⁵ Rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody Wielkopolskiego z dnia 14 maja 2020 r., KN-I.4131.1.302.2020.10, Lex nr 2978345.

będą przedmiotem uchwał zaproponowanych w ramach obywatelskiej inicjatywy uchwałodawczej. Co więcej, rada gminy w kwestionowanej uchwale ustaliła, że uzasadnienie uchwały powinno zawierać:

- wyjaśnienie celu i przewidywanych skutków podjęcia uchwały wraz z informacją o skutkach finansowych jej realizacji,
- przedstawienie aktualnego stanu faktycznego i prawnego w dziedzinie, której ma dotyczyć uchwała,
- wskazanie różnicy pomiędzy dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym,
- wskazanie źródła finansowania, jeżeli projektowana uchwała pociąga za sobą obciążenia budżetu.

Wojewoda słusznie stanął na stanowisku, że delegacja z art. 41a ust. 5 u.s.g. nie upoważnia rady gminy do stawiania wymienionych wymagań. W tym samym rozstrzygnięciu stwierdzono, że zaopiniowanie projektu uchwały przez radcę prawnego pod względem formalnoprawnym oraz skarbnika, jeśli wymagałby obciążenia budżetu gminy, jest nadmiernym formalizmem, który może utrudnić mieszkańcom skorzystanie z ich uprawnienia, jakim jest obywatelska inicjatywa uchwałodawcza. Brak tych elementów ustanowionej przez radę gminy procedury upoważniałby bowiem organ wykonawczy gminy (po wcześniejszym wezwaniu do usunięcia braków formalnych) do odmowy nadania biegu inicjatywie uchwałodawczej. Na podobnym stanowisku stanął Wojewódzki Sąd Administracyjny w Olsztynie, który wskazał, że nie ma podstaw do upoważnienia organu wykonawczego gminy do weryfikowania projektu uchwały przedstawionego w ramach inicjatywy obywatelskiej, co skutkować miałoby nadaniem dalszego biegu temu dokumentowi¹⁶. Projekt nie może być więc przedmiotem analizy pod względem formalnoprawnym np. burmistrza, co w razie negatywnej opinii powodowałoby brak możliwości przyjęcia zawiadomienia. Należy podkreślić, że każdy obowiązek konsultacji czy uzyskania akceptacji projektu nałożony przez radę na mieszkańców jest nie tylko poza delegacją ustawową, ale powodowałby znaczne utrudnienie dla mieszkańców, którzy w przypadku negatywnej opinii nie mogliby zgłosić projektu. Tym samym skuteczność inicjatywy uchwałodawczej byłaby znacznie osłabiona i pozorna. Również Wojewódzki Sąd Administracyjny w Poznaniu wskazał, że wprowadzając obowiązek dołączenia uzasadnienia prawnego oraz opinii prawnej o projekcie sporządzonej przez radcę prawnego lub adwokata, rada przekroczyła swoje uprawnienia. Nie tylko dlatego, że takie wymogi nie wynikają z przepisów ustaw samorządowych, ale też prowadzą do nadmiernego formalizmu w zakresie wnoszenia inicjatyw obywatelskich, które powinno być realne i nieskomplikowane¹⁷.

¹⁶ Wyrok WSA w Olsztynie z dnia 15 października 2019 r., sygn. II SA/Ol 568/19, Lex nr 2742849.

¹⁷ Wyrok WSA w Poznaniu z dnia 22 stycznia 2020 r., sygn. IV SA/Po 763/19, Lex 2780407.

W rozstrzygnięciach nadzorczych kwestionowana jest też rola przewodniczącego rady, którą ustawodawca zawęży do ściśle określonych działań faktycznych, tymczasem w uchwałach dotyczących inicjatywy obywatelskiej można odnaleźć postanowienia, że jego zadaniem jest przekazywanie projektu uchwały organowi wykonawczemu w określonym terminie¹⁸. Podkreślić należy, że przepis dotyczący obywatelskiej inicjatywy uchwałodawczej nie upoważnia do modyfikacji ustawowych kompetencji przewodniczącego. Naczelny Sąd Administracyjny podkreślił, że do zadań przewodniczącego należy wyłącznie organizowanie pracy rady oraz prowadzenie jej obrad. „Zwrot: «wyłącznie», jednoznacznie wskazuje, że niedopuszczalne jest poszerzanie katalogu zadań przewodniczącego rady gminy poza zakres normatywny ustalony w art. 19 ust. 2 u.s.g.”¹⁹

Odnosząc się do list poparcia projektu uchwały, należy wskazać, że muszą to być mieszkańcy danej jednostki. Zatem wymóg wskazania adresu zamieszkania jest w tym zakresie jak najbardziej prawidłowy. Jednak obowiązek wskazania numeru PESEL na liście podpisów osób pod inicjatywą uchwałodawczą przekracza zakres upoważnienia przyznanego w art. 41a ust. 1 u.s.g., nie obejmuje on bowiem danych dotyczących miejsca zamieszkania, co ma znaczenie przy ustalaniu, czy dana osoba jest mieszkańcem gminy²⁰. Dodatkowo pomijani są mieszkańcy gminy, którzy nie posiadają numeru PESEL. Podane dane powinny pozwalać na weryfikację osób składających podpisy jako uprawnionych²¹. Może mieć też miejsce sytuacja, w której mimo że nie będzie spełniony wymóg formalny w postaci wymaganej liczby poparcia dla inicjatywy, a radni lub organ wykonawczy, którzy są zainteresowani daną inicjatywą, mogą zdecydować o własnej inicjatywie uchwałodawczej o treści proponowanej w ramach obywatelskiej inicjatywy uchwałodawczej. J. Podgórska-Rykała podnosi, że pomimo jednoznacznego stanowiska judykatury są uchwały, które zawierają wymóg wskazania numeru PESEL, a organ nadzoru uznał to za rozwiązanie nienaruszające prawa²². Jednak najważniejsze jest, aby ustanowione zasady wnoszenia inicjatywy były dla mieszkańców jak najbardziej uproszczone.

Przedmiotem rozważań w ramach nadzoru prawnego było także uregulowanie reprezentacji komitetu. Wojewoda Warmińsko-Mazurski w rozstrzygnięciu nadzorczym z dnia 30 grudnia 2019 r. (PN.4131.653.2019)²³ wskazał, że niedo-

¹⁸ Rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 8 czerwca 2020 r., PN.4131.217.2020, Lex nr 3017845.

¹⁹ Wyrok NSA z dnia 7 sierpnia 2013 r., sygn. II OSK 1458/13, CBOSA.

²⁰ Por. wyrok NSA z dnia 13 września 2019 r., sygn. I GSK 1324/10, CBOSA; wyrok WSA w Łodzi z dnia 10 października 2019 r., sygn. III SA/Łd 683/19.

²¹ J.M. Nowak, *Uchwała rady jst w sprawie szczegółowych zasad wnoszenia inicjatyw obywatelskich*, Lex/el. 2018.

²² J. Podgórska-Rykała, *Obywatelska inicjatywa uchwałodawcza jako instrument usprawnienia samorządowego procesu prawotwórczego*, Warszawa 2021, s. 164–165.

²³ https://edzienniki.olsztyn.uw.gov.pl/WDU_N/2020/42/akt.pdf (24.08.2021).

puszczalne jest niedopuszczenie do działania komitetu bez reprezentanta. Innego zdania był Naczelny Sąd Administracyjny, który stanął na stanowisku, że wprowadzenie wymogu ustanowienia pełnomocnika komitetu i jego zastępcy mieści się w granicach umocowania i jest wynikiem realizacji obowiązku określenia zasad tworzenia komitetów inicjatyw uchwałodawczych²⁴. Tymczasem delegacja przepisu art. 41a ust. 5 u.s.g., 42a ust. 4 u.s.p. i 89a ust. 4 u.s.w. nie upoważnia do określenia sposobu reprezentowania komitetów inicjatyw uchwałodawczych. Rada jest uprawniona do uchwalenia przepisów, które odnoszą się do warunków związanych wyłącznie z powstaniem komitetu, a nie do jej działania. Ponadto dla organu stanowiącego zostało określone uprawnienie, a nie obowiązek, do wskazania reprezentanta komitetu podczas prac rady, co powoduje, że nie można tego uznać za zasady tworzenia komitetów inicjatyw uchwałodawczych. Co więcej, w uchwale nie powinna być też określona liczba reprezentantów komitetu. To, czy będzie to jedna osoba, czy kilka, nie może być regulowane przez organ stanowiący. Wymóg wskazywania więcej niż jednego pełnomocnika może bowiem prowadzić do ograniczania możliwości wystąpienia z inicjatywą obywatelską²⁵.

Jak więc widać na tle powyżej prezentowanych stanowisk, mieszkańcy są w stanie skutecznie współdziałać z organami samorządowymi, o ile mają ku temu odpowiednie warunki określone w uchwale organu stanowiącego.

Ustawodawca jednoznacznie wskazuje, że przedmiotem obywatelskiej inicjatywy uchwałodawczej może być konkretny projekt uchwały rady gminy. Oznacza to, że nie może być on ograniczony przez uchwałodawcę. Treść tych uchwał ukazuje też zakres sformalizowania współpracy mieszkańców z organem stanowiącym w zakresie procedowania. Nie budzi jednak wątpliwości, że zakres tematyczny dopuszczalnych projektów obejmować będzie sprawy, które mogą być uregulowane przez radę gminy, powiatu lub sejmik województwa w ramach ich władztwa. Jedyne ograniczenie wynika z ustaw, tzn. przedmiotem inicjatywy nie będą mogły być zadania organów jednostek samorządu terytorialnego, które należą do wyłącznej kompetencji organów wykonawczych. Zgłoszenie ewentualnego projektu uchwały ingerującej w taką sferę ustawową spowoduje w perspektywie formalnej konsekwencje w postaci braku możliwości uwzględnienia go. Mieszkańcy mogą wносить więc zarówno o nadanie nazwy ulicy, jak i o likwidację szkoły. Nie można podzielić poglądu, że niedopuszczalne jest wykonywanie obywatelskiej inicjatywy uchwałodawczej, jeżeli ustawy zastrzegają wyłączność określonego organu do sporządzenia danego projektu²⁶. Jak podkreśla A. Wierzbica, na wstępnym etapie procedury uchwałodawczej

²⁴ Wyrok NSA z dnia 22 listopada 2019 r., sygn. I OSK 1410/19, Lex nr 2778120.

²⁵ Por. wyrok WSA z dnia 22 stycznia 2020 r., sygn. IV SA/Po 763/19, Lex nr 2780407; wyrok NSA z dnia 22 listopada 2019 r., sygn. I OSK 1410/19, Lex nr 2778120.

²⁶ D. Ziółkowski, art. 41a u.s.g. [w:] *Ustawy samorządowe. Komentarz*, red. S. Gajewski, A. Jakubowski, Warszawa 2018, s. 549. Tak też: M. Marchaj [w:] *Ustawa o samorządzie gminnym. Komentarz*, Warszawa 2021, s. 722.

propozycje określonych uchwał przedstawiają zarówno podmioty zobowiązane, jak i uprawnione, a organ stanowiący ma obowiązek rozpatrzyć te projekty²⁷. Przedmiotem projektu może być bowiem wszystko, co należy do kompetencji organu stanowiącego. Inną sprawą jest to, czy projekt będzie mógł zostać przegłosowany z przyczyn formalnych. D. Ziółkowski wskazuje, że obywatelska inicjatywa uchwałodawcza jest instrumentem mieszanym, ponieważ składa się z projektu przedstawionego przez mieszkańców, „natomiast ostateczną decyzję co do przyjęcia (odrzućenia) konkretnej inicjatywy (projektu) podejmuje komunalny organ stanowiący”²⁸.

Niewątpliwie wprowadzenie inicjatywy uchwałodawczej jako rozwiązania ustawowego w każdej jednostce samorządu terytorialnego daje szerokie uprawnienia mieszkańcom w zakresie propozycji uchwałodawczych. Jest to o tyle zrozumiałe, że to mieszkańcy jako beneficjenci rozwiązań zawartych w uchwałach są najbardziej zainteresowani ich tematyką. Ponadto radni nie zawsze znają potrzeby i oczekiwania mieszkańców. Współpraca mieszkańców z radnymi w ramach procedowania obywatelskiej inicjatywy uchwałodawczej (np. na posiedzeniach komisji) pozwala na pełniejszą realizację zadań w celu wprowadzenia oczekiwanych przez mieszkańców rozwiązań. Co więcej, nie tylko rozwiązania prawne, ale i dialog pomiędzy mieszkańcami a organem stanowiącym usprawnia cały proces poprzedzający głosowanie.

Nie bez znaczenia jest też omawiana forma prawna dla zaangażowania mieszkańców w proces decyzyjny danej jednostki samorządu terytorialnego, co pozwala na budowanie społeczeństwa obywatelskiego odpowiedzialnego za sprawy jego otoczenia. W uzasadnieniu projektu ustawy wprowadzającej inicjatywę uchwałodawczą dla mieszkańców projektodawcy wskazali, że „w zakresie zmian w ustawach samorządowych wnioskodawcy proponują zmiany, które realnie przyczynią się do zapewnienia społeczności lokalnej większego udziału w funkcjonowaniu organów danej jednostki samorządu terytorialnego, pochodzącej z aktu wyboru oraz zagwarantują obywatelom właściwą kontrolę nad władzą samorządową, a tym samym przyczynią się do zwiększenia więzi oraz odpowiedzialności za wspólnotę samorządową, w której zamieszkują”²⁹. Jest to forma demokracji bezpośredniej³⁰, która pozwala mieszkańcom na działania dla dobra danej wspólnoty samorządowej. Jest to „środek integrujący członków danej społeczności oraz

²⁷ A. Wierzbica, *Referendum i wybory oraz zarządzenia i uchwały jednostek samorządu terytorialnego*, Warszawa 2014, s. 358. Por. też: E. Koniuszewska, *Obywatelska inicjatywa uchwałodawcza*, „Acta Iuris Stetinensis” 2019, nr 3, s. 111.

²⁸ D. Ziółkowski, *Obywatelska inicjatywa uchwałodawcza jako instrument partycypacji społecznej*, „Zeszyt Studenci Kół Naukowych Wydziału Prawa i Administracji UAM” 2018, nr 8, s. 335.

²⁹ <https://www.sejm.gov.pl/sejm8.nsf/PrzebiegProc.xsp?id=2F3E1A7FE6AD7A70C12581D700511502> (24.08.2021).

³⁰ Por. R. Marchaj [w:] *Ustawa o samorządzie powiatowym. Komentarz*, red. B. Dolnicki, Warszawa 2020, s. 662.

angażujący ich w proces stanowienia prawa”³¹. Nie ogranicza to w żaden sposób kompetencji organu stanowiącego, który głosuje uchwałę według swojego uznania. Co więcej, jest to przede wszystkim informacja dla radnych, czym zainteresowani są mieszkańcy. Rozwiązanie to wychodzi naprzeciw silnemu trendowi współdziałania mieszkańców z władzami samorządowymi, a tym samym daje możliwość wpływu na podejmowane w jednostce samorządu terytorialnego działania. Analiza wybranych uchwał zawarta w niniejszym opracowaniu ukazuje przykładowe ograniczenia czy ułatwienia dla mieszkańców wnoszących projekty, co jednocześnie uwypukla zakres partnerskiego działania obu stron.

Bibliografia

- Augustyniak M., *Inicjatywa uchwalodawcza mieszkańców jako forma partycypacji społecznej w jednostkach samorządu terytorialnego* [w:] *Partycypacja społeczna w samorządzie terytorialnym*, red. B. Dolnicki, Warszawa 2014.
- Augustyniak M., *Uczestnik partycypacji w gminie – bilans zysków i strat*, „Przegląd Prawa Publicznego” 2015, nr 7–8.
- Banat M., *Obywatelska inicjatywa uchwalodawcza jako instytucjonalny środek kontroli w samorządzie terytorialnym*, „Samorząd Terytorialny” 2020, nr 7–8.
- Dolnicki B., *Obywatelska inicjatywa uchwalodawcza jako nowa forma partycypacji obywateli w podejmowaniu rozstrzygnięć na poziomie lokalnym* [w:] *Partycypacja obywateli i podmiotów obywatelskich w podejmowaniu rozstrzygnięć publicznych na poziomie lokalnym*, red. M. Stec, M. Mączyński, Warszawa 2012.
- Koniuszewska E., *Inicjatywa uchwalodawcza członków wspólnoty samorządowej jako narzędzie partycypacji społecznej* [w:] *Partycypacja społeczna w samorządzie terytorialnym*, red. B. Dolnicki, Warszawa 2014.
- Koniuszewska E., *Obywatelska inicjatywa uchwalodawcza*, „Acta Iuris Stetinensis” 2019, nr 3.
- Marchaj R. [w:] *Ustawa o samorządzie powiatowym. Komentarz*, red. B. Dolnicki, Warszawa 2021.
- Nowak M.J., *Obywatelska inicjatywa uchwalodawcza w jst*, Lex/el. 2018.
- Nowak M.J., *Uchwała rady jst w sprawie szczegółowych zasad wnoszenia inicjatyw obywatelskich*, Lex/el. 2018.
- Podgórska-Rykała J., *Obywatelska inicjatywa uchwalodawcza jako instrument usprawnienia samorządowego procesu prawotwórczego*, Warszawa 2021.
- Wierzbiś A., *Referendum i wybory oraz zarządzenia i uchwały jednostek samorządu terytorialnego*, Warszawa 2014.
- Ziółkowski D. [w:] *Ustawy samorządowe. Komentarz*, red. S. Gajewski, A. Jakubowski, Warszawa 2018.
- Ziółkowski D., *Obywatelska inicjatywa uchwalodawcza jako instrument partycypacji społecznej*, „Zeszyt Studenci Kół Naukowych Wydziału Prawa i Administracji UAM” 2018, nr 8.

Streszczenie

Niniejsze opracowanie ma na celu ukazanie możliwości współpracy mieszkańców oraz organu stanowiącego w zakresie realizacji jego zadań w zależności od postanowień uchwały w sprawie zasad wnoszenia tej inicjatywy. Mogą być bowiem zachęcające dla mieszkańców, ale też takie,

³¹ E. Koniuszewska, *Obywatelska inicjatywa...*, s. 101.

których wypełnienie jest niezwykle utrudnione. Tymczasem radni powinni być zainteresowani jak najszerzą współpracą z mieszkańcami, którzy ich wybrali na swoich przedstawicieli. Dodatkowo to właśnie mieszkańcy są beneficjentami uchwał organu stanowiącego, więc powinni mieć jak najszerzą możliwość zgłaszania własnych projektów. Jest to też forma zaangażowania mieszkańców w sprawy własnej jednostki samorządu terytorialnego we współpracy z organem stanowiącym.

Słowa kluczowe: obywatelska inicjatywa uchwałodawcza, współpraca

CITIZENS RESOLUTION INITIATIVE AS A FORM A COOPERATION OF CITIZENS WITH THE COMMUNE, COOPERATION OF CITIZENS WITH THE COMMUNE

Summary

The goal of this study is showing the possibilities of cooperation between the residents and the decision-making body in the implementation of its tasks. Depending on the provisions of the resolution on the principles of submitting this initiative. They can be encouraging for residents, but also those whose filling is extremely difficult. Meanwhile, municipal council should be interested in the widest possible cooperation with the residents who elected them as their representatives. In addition, it is the residents who are the beneficiaries of the resolutions of the decision-making body, so they should have the widest possible opportunity to submit their own projects. It is also a form of involvement of residents in the affairs of their local government unit in cooperation with the decision-making body.

Keywords: citizens resolution initiative, cooperation of citizens with the commune